

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

20. An sit licitum tradere Tyranno aliquam Virginem deflorandam ad
tuendam Rempublicam? Et pro firmanda doctrina huius quaestionis aliæ in
exemplum adducuntur, & infertur, quod quando Medicus, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

Reipublicæ Hispanæ, cum qua Gallus bellum gerit: sed sunt Ianuenses, quorum Respublica cum Rege Gallo amicitiam exercet.

* Sup. his personis in fra in Ref. 27. recitaner & cursum eius §. 1.

12. Confirmatur hæc veritas ex doctrina omnium Theologorum, asserentium quod quando capitur in bello iusto aliqua Civitas, pro hostibus habendi non sunt quoad bonorum directionem * peregrini mercatores, externi hospites, & quicumque non sunt partes Reipublicæ hostilis, quamvis in terra illius inveniuntur. Ita docet à Victoria *Relect. de Iure belli, num. 36.* & patet ex *cap. Innocentii, de treuga, & pace;* & ibi præter veteres, ex notericis Canonistis, Canisius, Venatorius, Honorius, Citionius, cum aliis Theologis *vbi supra citatis;* quibus adde Andream Duallium Doctorem Gallum, & Professore Regium in inclita, & celeberrima Academia Sorbonæ in 2. 2. *D. Thome, tract. de Charit. q. 16. art. 5.* ergo à fortiori necessario sequitur, in casu nostro non potuisse milites Gallos disipere bona mercatorum Ianuensium innocentium, & acti Ianuæ habitantium. Sed ego plus addo in fauorem mercatorum Ianuensium, & contra dictos milites Gallos, quod etiam si dictæ naues essent Hispanorum, & adducerent merces Hispanorum, & simul merces Ianuensium, si captæ fuissent à Gallis, non possent isti retinere merces Ianuensium, sed illæ ipsi essent restituendæ. Ita casum decimum inuenio in terminis terminantibus, vt dici solet, à Georgio Braudlâche Iuriscôulto Vvestaphalo in Decade Consultationum post Historiam Pacificationum Austro-Hilpano-Gallicarum, *consult. 8. n. 28. fol. mibi 107.* vbi sic ait: Si naus Hispanica (flagrante bello inter Hispaniarum, Galliarum Reges) merces partim ad Hilpanos, partim ad Germanos, aliove Gallos non hostes populos, pertinentibus, Oceanum pertransiret, & à Gallis militibus caperetur, merces istæ Germanorum, vel alterius tertii, non cederent Gallis militibus, sed vel Germanis, vel dicto tertio, ad quem pertinent, essent restituendæ. Ita ille. Quamto magis idem in casu nostro dicendum est, in quo naues captæ non Hispanorum, sed Ianuensium erant, & mercimonium tertij innocentis adducebant. Et idè hanc sententiam docet etiam in terminis Hugo Grotius, *de Iure belli, lib. 3. cap. 6. num. 5.* vbi sic asserit: Liqueat & hoc, vt res aliqua, nostra iure belli fiat, requiri vt hostium fuerit: nam quæ res apud hostes quidem sunt, puta in oppidis eorum, aut intra præsidia, sed quorum domini nec hostium sunt subditi, nec hostilis animi, eæ bello acquiri non possunt, vt inter cætera Æschinis dicto iam loco ostenditur, Amphipolim, quæ vrbis esset Atheniensium, Philippi bello in Amphipolitanos, ipsius Philippi non potuisse fieri: nam & ratio deficit, & ius hoc mutandi per vim dominij odiosius est, quam vt produci debeat. Quare quod dici solet, hostiles censeris res in hostium vaibus reperiatis, non ita accipi debet, quasi certa sit Iuris Gentium Lex, sed vt præsumptionem quandam indicet, quæ tamen validis in contrarium probationibus possit elidi. Atque ita in Hollandia nostra iam olim anno 1338, flagrante cum Asiaticis bello frequenti Senatu iudicatum, & ex iudicatio in legem transisse comperi. Hæc Grotius, cui adde nouissimè R. Z. *de Iure Fœdiali p. 2. sect. 8. §. 5.* cuius libellus impressus est Lugduni Batavorum anno 1651. apud Philippum de Croijs. Et ratio horum omnium est; quia vt docet Georgius *vbi supra* & Ayala *de Iure belli lib. 1. cap. 15. num. 15.* vt res aliqua, nostra fiat iure belli, requiritur, eam hostium fuisse; nam quæ res apud hostes quidem sunt, & in eorum vaibus, castris, ciuitatibus, & prædijs inueniuntur, quarum tanen domini hostes ef-

fecti non sunt, illæ per nos bello, & occupatione acquiri non possunt, sed tertio non hosti restitui debent.

13. Dicere autem, quod ex culpa Capitanei Inuentus deventum est ad prælium. Respondet, quidquid sit de hoc nihil officere pro casu nostro; nam eius culpa potuit quidem transferre nos in Gallos circa eius bona, non autem circa bona aliena innocentium, & transferre eorum dominum in alios. Et ratio naturalis dicit, innocuum non esse puniendum ex culpa nocentis. Pena enim debet tenere suos auctores, & delinquentes, vt patet ex l. *Sancimus, C. de penis l. crimen ff. de penis cap. iam itaque quasi. 4. cap. quere. de Cons. dist. 4. cum aliis vulgatis iuribus.* Et hæc omnia superius dicta pro veritate scripsi.

RESOL. XX.

An sit licitum tradere Tyranno aliquam Virginitatem deservendam ad tuendam Rempublicam?
Et pro firmanda doctrina huius questionis alia in exemplum adducuntur, & inferunt, quod quædam Medicus, Chirurgus, vel alius expertus in hinc, vel alij periculo absque virginitate pendenda feminarum, & c. tunc est peccatum mortale, & alia secum. Ex parte 11. tractatu 6. & Misc. 6. Resol. 51.

§. 1. **A**ffirmatiuè Respondet Ioannes Perizonius *in cur. Theol. disputat. 52. quest. 5. c. 1. clus. 4. num. 25.* vbi sic ait: Licet aliquando dicitur interficere innocentem. Hæc videtur esse contra communem sententiam.

2. Probat: quia posset contingere, quod mors ipsius, & ipsimet, & Reipublicæ esset valet necessaria: vt si Tyrannus potens vellet destruere Rempublicam aliquam, quæ resistere non posset nisi mitterent ad ipsum caput alicuius innocentis amputatum: in tali enim casu mors illius innocentis esset necessaria, vt conseruaretur Reipublica & filij ac parentes ipsiusmet innocentis: sed omnino videtur de iure naturali licitum Reipublicæ ipsam in eo casu interficere: & quamvis vita hominis sit sub dominio Dei, tamen non ita, quin sicut posset Reipublica ordinare vt omnes faterentur, vt quæ exponeret se etiam manifesto periculo mortis pro salute Reipublicæ, sic etiam posset in casu præmissio interficere se ipsum. Hinc à fortiori patet, Rempublicam posse tradere innocentem Tyranno, ipsum interficere, cum aliis & ipsi interficeret, & Rempublicam destrueret, aut redigeret in seruitutem. Quæ est sententia communior. Huc vique Pontius.

3. Sed aliquis posset dicere talem virginitatem exponi periculo proximo consentiendi in copulam, & delectationem, atque idè hoc esset exponere illum ad peccandum, & idè Valle de Moura *opusc. de Ensalme, sect. 2. cap. 17. num. 15.* dicit quod virgens necessitas non facit quod possit exponere se periculo consensus in violationem legis, à qua nulla necessitas excusat, v. g. consensus in fornicationem, vel in hæresim. Quia inquit non potest quis habere propositum efficax obstruendum legem, dubitans an hic, & nunc sit eam obstruendus quia voluntas efficax alienius finis excludit dubium retardans, vel impediens electionem medicam. Et hoc videtur docere Divus Thomas *quæst. 3. art. 9. ad 3. & in 3. distinct. 17. quæst. 3. artic. 3. quæst. 4.*

ad 5. Sotus lib. 5. de iustit. q. 2. art. 5. ad 5. Medina in summ. cap. 3. conf. 2. §. 9. & alij.

4. Respondeo ex urgente necessitate posse aliquem se exponere periculo, & occasione proxima peccandi: sed in nostro casu puella exponeretur periculo peccandi urgente necessitate maxima, videlicet liberatio Patriæ, & tot cædium, & furtorum, ergo. Probatur maior ex verbis Basilij Pontij de matrim.

lib. 5. cap. 35. num. 4. * vt dicemus in materia de confessione, licet non expellere domo eam sceminam, quæ est occasio peccandi quâdo sine scâdalo eiici non potest, quæ multorum sententia est; & absolui debet poenitens etsi non eiiciat, si alias sit rectè deposita. Secutus est Basilij doctissimum Patrem Henricum Henriquez in summ. lib. 1. de sacram. poenitentia, qui est quartus de sacramentis, cap. 2. 4. numer. 4.

Periculum quod extrinsecè adiacet, & tamen expertus est homo se facile ex fragilitate & incautè peccare dum ad certum locum, vel alicuius societatem accedit. Quod periculum quamuis in generali debeat homo vitare, ab eo tamen cum in se ipso peccatum non sit, sed peccati occasio, excusatur aliquando per impotentiam moralem, quæ occasionem reddit huic homini involuntariam, & non imputabilem aut ob aliam notabilem causam excusatur ne statim vitet occasionem. Et in comment. littera O. huius reddit rationem. Quia impotentia, & difficultas moralis excusatur à voluntario, ac subinde à peccato. Hactenus ibi plures alios auctores me etiam citato adducit, & sequitur Pater Thomas Hurtadus variar. tom. 1. tractat. 1. capit. 2. resolut. 1. quibus ego addo Iacobum à Grassis de arbitrar. Confessor. vbi sic ait: Quod si poenitens dicat, quod quando tetigit sceminam causam medendi posuit se in probabili periculo pollutionis, respondeat confessarius, an se exposuerit huic periculo absque urgenti causa, & tunc est peccatum mortale, aliàs secus, vt quia erat necessarium mederi, & aliàs non erat Medicus, & propositè firmiter se non consensurum, delectationi. Neque obstat si dicatur, qui amat periculum peribit in illo, Ecclesiast. 3. Nam non dicitur amare periculum, qui necessitate compulsus in illud se coniecit, quia de Diuina misericordia considerare merito potuit fore vt manus sibi auxilium impendat, quo à lapsu caueat. Et postea. Quod si hoc procedit ex tactu ex sui natura illicito, vt in chirurgo verenda sceminæ attrectante, multo magis id procedere dicimus in pollutione præter intentionem subsequuta ex tactu licito, quando tactus ille est necessarius, quia cessat periculum consensus. Enim verò tunc caret culpa, & amplexus iuxta patriæ consuetudinem, quo recluso incidere in notam in vrbani-tatis, ita dixit Thomas Sanchez lib. 9. de debito coniugali disputat. 45. numer. 8. Hæc Grassius. Accedit Emanuel Sà ver. absol. numer. 12. & v. peccatum numer. 7. vbi sic ait. * Exponere se moraliter peccandi periculo mortale est, nisi causa aliqua excuset, vt proxi-mi salus, aut necessitas aliqua, tunc enim sufficit nolle peccare.

5. Item etiam docet Seraphinus Freyta in addit. nouissimis ad Aengnam de conf. sollicit. tom. 1. lib. 2. part. 3. tractat. 19. document. 10. numer. 6. in fine, & Stephanus Baumius in Theolog. moral. Diuus Basilij in constitut. Monast. capit. 4. qui urgente aliqua necessitate, & causa, se periculo obicit, vel permittit se esse in illo, cum tamen aliàs nollit; non tam dicitur amare periculum, quam inuitus illud subire; & ideo magis prouidebit Deus, ne illo pereat. Dicendum est itaque quod exponere se periculo salutis spiritua-lis amittendæ, quamuis peccatum sit non tamen ex his peccatis est, quæ quauis circumstantia posita, vel detracta suam deformitatem retinent, sed

Tom. VII.

cuius malitia pendet ab his, aut illis circumstantiis. Quare ea expositio periculi culpa vacabit, quando ex magna fiat, & urgente causa. Tunc enim non est amare periculum, sed amare ingens illud bonum, ad quod sine eo periculo perueniri non potest.

6. Sed his non obstantibus casum supradictum ego non admitto contra Ioannem Pontium vbi supra, maxime si puella traderetur Tyranno pro semper absque spe reditus, & libertatis. Dicendum est itaque cum Lessio de iust. lib. 2. capit. 9. dub. 7. numer. 40. quod in tali casu puella non tenetur ire, vnde nec Respublica potest eam cogere, vel tradere, potest tamen ex vrbe excludere, & non tueri neque enim cum tanto suo damno tenetur illam protegere, vel apud se retinere: & ita hanc sententiam docet etiam Dicastil. de iust. lib. 2. tractat. 2. disputat. 10. dub. 12. num. 142.

8. Verum pro curiosis, & in fauorem Ioannis Pontij non deseram hic obseruare, Ioannem Vvigers de iustitia tract. 2. cap. 2. dub. 3. numer. 87. non approbare in totum supradictam Lessij sententiam, sic enim asserit; Cæterum non eadem hic videtur esse ratio Respublicæ, & virginis, vt scilicet, quod sicuti hæc non tenetur, imò nec potest ire ad Tyrannum, à quo præcise se violandam, ita nec possit Respublica eam mittere, & tradere Tyranno: Declaratur, quia licet nullus debeat, aut licite possit accedere ad locum, vbi nouit sibi imminere morale periculum labendi in peccatum, tamen si iustam habeat causam accedendi ad locum, vbi præter suam intentionem nouit verissimiliter aliquem alium peccaturum ex occasione præsentia illius, non tenebitur idcirco cum suo grauiori incommodo abstinere ab illo loco: & si alter peccet occasione eius, non censetur hic id voluisse, aut ad illum cooperatus fuisse, sed se habuisse ad illud permittit duntaxat. Quare non videtur quoque Respublica cum suo exitio obligata præcauere illud periculum peccati, virginis, quod præter Respublicæ intentionem eueniet, si in opere consensus eius accedat: quemadmodum & ipsa violatio intentionem, & voluntatem est Respublicæ, quæ tantum intendit se saluam conseruare vrendo iure suo in sistendo talem personam eo loco, vbi eius requiritur præsentia, vt Respublica ab exterminio liberetur. In ipso autem accessu quando virgo inuita ducitur, tunc ipsa non peccat, quia nec in violationem actiuam, neque in eius perpeffionem censetur consentire. Quare videtur, quod assumptum obiectionis negari possit. Tamen explicandæ materiæ gratia per modum inquisitionis veritatis, non omnino per modum assertionis hæc dicta sunt. Hucusque Vvigers, idè tu cogita.

RESOL. XXI.

An aliquando sit licitum in bello obsides occidere? Ex part. 6. tract. 4. Ref. 20.

§. 1. Affirmatiuè respondet Filiucius tom. 2. tract. 29. cap. 9. num. 191. vbi sic ait. Licet in bello iusto etiam obsides occidere; si hostes fidem fegerint: ea enim conditione dantur, vt hostes fidem seruent; & aliter pax & securitas ex bello haberi non posset; nec hostes semel deuicti contineri possent in officio. Ita ille.

2. Sed contrariam sententiam docet Bonacina de Restitut. disp. 2. quest. vlt. sect. 1. punct. vlt. §. 3. num. 21. vbi sic asserit. Possunt etiam occidi obsides, quibus non est data fides de salute: si comperiti fuerint

L I noceat